چاوەڕوانی

جليل محمد شريف

کات چێشتەنگاوێکی درەنگ بوو، لەبەربەرۆچکە، لەسەر یەکێ لەتەختە لاکێشەیی‌یەکانی دەرەوەی چاخانەکە بەتەنیا شانی دادابووەوە. هەتاوەکە گەرمایی‌یەکی بەهاریی خۆشی دابووە لەشی و خاوی کردبووەوە، ناوبەناو وەنەوز دەیبردەوە. تەختەکانی تری ، پیاوانی بێ کارەو بە ساڵاچووی هاوکوفی ئەم لەسەریان، دوودوو سێ سێ نیشتبوونەوە.

هۆی تەنیایی ئەو رۆژەی حاجی عەلی ئەوە بوو، هاورێ و هاودەمە هەمیشەیی‌یەکەی، دەرنەکەوتبوو، دا وەکوو هەموو رۆژێ چمکی چەند باسێك بکەن بە پێ خۆری رۆژە لەیەك جووەکانیان.

بەدەم جگەرەکێشانەوە خەون و زیندە خەونی تێکەڵاو دەکردو هەتاوەکەیش بەرەو کەشکەڵان دەکشاو چاوەڕوان کردنەکەی ئەمیش درێژەی کێشا. کاتژمێر گەیشتە قوناغی ئومێد برین. بۆ خۆ خافڵاندن ئەمرۆ لە هەموو رۆژێ زیاتر جگەرەی کێشا ، هەروەها بۆ سێیەم جاریش لەسەر داواکاری خۆی، شاگردەکە **چای** لەبەردەما دانا.

هاموشۆکەران بەبەرچاویەوە هەریەك بەدوای مەبەستێکەوە تەکانیان دەداو لەهاتن چوون نەدەکەوتن ..(خۆزگەم بە خۆتان هەریەکە بەکارو فرمانێکەوە خەریکن ... کەچی منیش هەموو کارەکەم ئەوەیە لە ماڵەوە بۆ ئێرەو لێرەیشەوە بۆماڵ ... هەر ئەحمەدم بەدەستەوە هەبوو ، بۆ ئەوەی بەتاوتوێ کردن و تەتەڵە کردنی رۆژانی کۆن و تازەمان، خەمی خۆمان بەبا دەداو ئەم چەند سەعاتەمان پێ پڕ دەکردەوە ...کەچی ئەویش ئەمرۆ گۆڕی گوم بووە...!

تەمەنی حاجی عەلی لە حەفتا ساڵ تێپەڕ بوو بوو، بەڵام هێشتا لە ئاست لایەنە جوانەکانی ژیان دا دڵی دەهاتە خورپەو نەیدەتوانی خۆی لێ‌گێل بکا.
ئەو رۆژەی هەواڵی مردنی پیرێکی ببیستایە بەتەواوی خەم دایدەگرت و ترسێکی تۆقێنەر دەنیشتە سەر دڵی. گەلێ لە مردن دەترسا، پێی شەرمیش بوو ئەو ترسە بۆ هەموو کەسێ بدرکێنێ . زۆر جار لەگەڵ خۆیا ئەم دیوو ئەو دیووی دەکرد.. (دەڵێن مردن بڕا گەورەیە .. دەك خوا ئەم گەورەیەیە ببرێ... تۆخوا ئەمە برا گەورەیی وا دەبێ ؟!).

لەتوێی سینگیا هێشتا دڵێکی تەڕو پاراو خوێنی دەدەڵاند .. بەهەر دوو دەس باوەشی بۆ ژیان کردبووەوە، دەسبەرداری نەدەبوو .

زۆر جار لەگەڵ ئەحمەدی هاوڕێی‌دا. لەسەر ئەم لایەنە دەبووە مشت و مڕیان (کوڕە بابە رۆژێ زووتر بمرین لە کۆڵ مەینەتی ئەم دونیایە ببینەوە باشترە ... بەخوا من هەر کاتێ سەعاتم تەواو بوو بەمەمنوونیەوە بەرەو پیری مردن دەچم ...)

بەم قسانەی هاورێکەی زۆر قەرس دەبوو، گاڵتەی پێ دەهات . زۆر جاریش بە توندی بەر پەرچی دەدایەوە ، لێی تورە دەبوو. بەو تورە بوونەی هەندێ تارمایی مردنی لە خۆی دوور دەخستەوە... (ئەرێ براکەم، با ئەو مردنە هەر پیرۆزی خۆت بێ .. بەخوا بابە من دەمەوێ عومری نووح ببینم ..)

بۆ ڕەواندنەی] وەی بیزاری و

تەنـیـایـی پەنـای دەبـردە بەر ئەندیشەکانی بۆ پڕ کردنەوەی ئەو بێ ئەحمـەدیـەی ئەنـدیشـە بەچـڕی دەبـارینـە سەریـا . ئەویش بەریـزە دابـوونیـە دەم یەك و کردبوونیە پێ خۆر بۆ ئەو چەند سەعاتە.

سرنجی بۆ شانی لای ڕژاوای (قەلا) چوو کە وەکوو پیرێکی پیاو چاك هەزاران ساڵە دەست نوێـژ بە ڕۆشنایی ئاگرەکەی باوە گورگور دەشواو، ڕوەو (کانی دوومەلان) و خوای پیت و بەرەکەت ڕاوەستاوە، دەس بە دووعا نزاو تکای چاکە دەکا بۆ ڕۆڵەکانی دەورو پشـتـی دا دووربـن لە پەتـاو وەبیشوومەی زەمانە.

خانوەکانی بان قەلا ـ بۆ یەکێ لە خوارەوە سەیـریـان بکـا ـ لە ریزە شخاتەو قالبە سابوون دەچوون کە لەو لێوارە ڕیز کرابن لە پێ پلیکانەکەی قەلا وورد بوەوە ، وێنە جارانی لەگـەڵ ئەمرۆی دا لەبەر چاوی تێك هەڵکێش دەبوون بەبیری دێ ئەوسا ، بریتی بوو لە لێـژیـەکی بێ گرێ، هەتـا ناودەمی پردەکەی دامێنی شۆر دەبوەوە . ئەو پردە گەچینەی سی و پێنچ ساڵ لەمەوە پێش لافـاوێکی گەورە عومـری بەبـاداو دارێکی لە رووحیـدا . بووە یادگـارێکی مێژوویی لە مێشکی ئەوانەی هاوچەرخی ئەو ڕووداوە بوون.

ئائـەو خانـوە پەنجـەرەدارەی نیزیك ڕێگا سەرەکیەکەی دەروازەی پیرە قەلا ، چاکەیەکی گەورەی بەسەرەمەوە هەیە.

لەکاتی تەنگانەدا بە هانام هات . ئا پاڵ ئەو خانوەدا تۆزی گوللە سەربازە گلاراوەکانی سەر بە ئینگلیزەکان پژایە سەرو چاوما . بۆ ماوەیەك گۆشەی دیوارەکەی بووە سوپێر بوم .... بەخوا برا لە پاڵیەوە هێڵەم پێیان کرد .

هەر لەو ساوە ناوبـانـگـی و ئازایەتی‌یەکەی لە ئەندیشەی خەڵکی دا نەخشی کێشـا . چونکـە یەکێ بوو لەو کەڵەمـێردانـەی گیانی خۆیان لە پێناوی ئەوشارە خستە سەر لە پیان .

لە هەرەتی لاویدا بوو لە شکرێکی ئینگلیـز لەتەك شارەکە ئۆردووگایان هەڵ دا . سەربازەکان بۆ شت کرین کەوتنە ناو بازار . هەندێکیان گێچەڵیان بەخەڵکی کرد.

لە ئەنجـامی دەمـەقـاڵیـەك دا لەگـەڵ دوکـانـدارێکـا، زەلامێکیـان کوشت ... مەسـەلەکە چوە دەمەوە. خوێنی خەڵکی هەڵچوو .

بەتەواوی قلیشایەوە ئەو کەسەی چەکی شك دەبرد، دەری هێنایە مەیدان دوکان و قەیسریەکان داخران تەقەی تفەنگ لە زۆر قوڵەوە دەنگی دەدایـەوە . ئەمیش خۆی گەیاندە ماڵ تفەنگە پێنج تیرەکەی لە نێو پێخەفا دەرهێنا، لەچەقی ڕێگا تووشی بوو بەتـووشی چەنـد سەربـازێکـەوە . لێیان هاتەکار . دوو جوا مێری تر هاتنە شانی ... هەڵهـەلێ ژنان لەسەر بانەکانەوە، دە ئەوەندەی تر دەماری ئازایەتی‌یانی بزواند

لەهەمان کاتا هەواڵێ وا بڵاوبوەوە، گوایە سەربازەکان دەیانەوێ بچنە ناو گەرماوی گشتی‌ی ئافرەتانەوە . ئەم هەواڵە وەکوو بروسکـە ئەم سەرو ئەوسەری شارەکەی کرد. پلەی بەرەنگار بوونەکەی هێندەی تر بەرزکردەوە .....!

هۆرنی ئۆتۆموبیلێك ڕای چەڵەکاند ... چاوێـکي هەڵبـڕی . وێنـەی قەلای بەزەقی هاتەوە بەرچاو غایلەیەکی بە دڵا هات . موچورنەی ترسێك وەك کارەبا لەشی تەزان چاوی بریـەوە ئەو سووچەی لێوە، ئاگری قینی بۆ داگیرکەرەکان تێ دەگرت ... (داخـەکـەم بۆ زەینـەل دوو هەنگـاو لێمـەوە دووربـوو . لەگـەرمـەی تەقەدا هەستایە سەرچۆك .. پێکرا .. کوڕ بوو نەك گاڵتە ..)

ئەوەبوو پاش نیوەڕۆیەکی درەنگ سەرکـردەی لەشکـرەکـە فەرمـانی بۆ سەربـازەکـانی دەرکـرد، دابکشێنـەوە ئۆردووگـاکـەیـان. ڕۆژی دوایی هەواڵی بارکـردنی ئەو لەشکـرە گەیشتـە شارو فەرامۆشی و دڵخۆشی گەورەو بچووکی گرتەوە.

سەعاتەکەی بەرباخەڵی دەرهێنا چاوی لێ نیزیك کردەوە .. ئەوەندەی نەماوە بۆ نوێـژ .. خۆی خڕ کردەوە و پێلاوەکەی بەچەکی کردە پێی. چوار هەنـگـاو لە چاخـانـەکـە دوور نەکەوتبوەوە. تووشی ناسیاوێکی بوو. بێ سەلام و بێکەلام هەڵی دایێ: حاجی دەزانی ماڵی مام ئەحمەدیش باری کرد..؟!

هەواڵەکە شەپۆلی خەمێکی گەورە بوو تەوژوومی هێنایە سەرودڵی. یەکسەر لە شوێن خۆی سڕبـوو. تاوێـك ڕەق هەڵما. سەیرێکی ئەم لاو ئەولای خۆی کرد. چاوێـکـی بەرەوقەلا هەڵبـڕی. ئاوڕی دواوەیدا. وێنەیەکی تەماوی ئەحمەدی هاتە بەرچاو. یەکسەر مردنی بەیـاد هاتـەوە. بەلام ئەم جارەیـان بەترسناکی نەهاتە پێش چاوی. بەڵکو مردن لەوکاتەدا لەلای بووە حاڵەتێکی ڕەزا سووك و چاوەڕوان کراو.....!!

●